

Remissyttrande

Handläggare

Theres Söderberg
Miljöprövningsenheten
theres.soderberg@havochvatten.se

Datum 2025-11-25

Dnr HaV 2025-003119

Klimat- och näringslivsdepartementet
kn.remissvar@regeringskansliet.se

Yttrande över utkast till lagrådsremiss - En mer ändamålsenlig prövning av kärntekniska anläggningar (KN2025/01871)

Sammanfattning

Havs- och vattenmyndigheten tillstyrker i huvudsak de förslag som lämnas i utkast till lagrådsremissen *En mer ändamålsenlig prövning av kärntekniska anläggningar* (KN2025/01871).

Havs- och vattenmyndighetens inställning

Havs- och vattenmyndighetens synpunkter har avgränsats till ansökan om regeringens prövning av vissa kärntekniska anläggningar som innefattar godkännande samt plan med strategisk miljöbedömning.

- Det är betydelsefullt att kommande reformer övervägs i ett större sammanhang där en samlad avvägning av olika nationella planeringsbestämmelser kan göras.
- En bedömning av påverkan på vattenmiljön och miljökvalitetsnormer bör ske i den strategiska miljöbedömningen till planen för kärntekniska anläggningar. En prövning enligt bestämmelserna i 5 kap. 4 § miljöbalken bör ske i den efterkommande tillståndsprövningen.
- Det är angeläget att en ansökan om förlängning av en plan för kärnteknisk anläggning innehåller aktualiserade uppgifter om olika typer av påverkan som har prövats i det tidigare planbeslutet. Det kan övervägas om det bör införas ytterligare bestämmelser om vad en ansökan om förlängning ska innehålla.
- Det bör förtydligas om den myndighet som får i uppdrag av regeringen att ta fram en strategisk miljöbedömning enligt 6 kap. miljöbalken också kan delta i den efterkommande tillståndsprövningen enligt 22 kap. 6 § miljöbalken.

Generella synpunkter

Bedömningen enligt 3 och 4 kap. miljöbalken enligt lagen om regeringens godkännande av kärntekniska anläggningar

Av utkastet framgår att det förmodade huvudspåret för en prövning av en ny kärnteknisk anläggning kommer att vara ett förfarande där anläggningen ska godkännas av regeringen och

att detta godkännande förutsätter att det också finns en plan vars syfte är att vägleda för beslut om hur mark- och vattenområden ska användas. Regeringen ska anta denna plan och då ska de grundläggande och de särskilda hushållningsbestämmelserna i miljöbalken tillämpas. Förfarandet är frivilligt. Ett bolag kan fortfarande välja att den kärntekniska anläggningen ska prövas enligt det nuvarande systemet. Det vill säga att en prövning sker i Mark- och miljödomstolen och därefter att regeringen gör en tillåtlighetsprövning enligt 17 kap. 1 § miljöbalken.

Av utkastet framgår att för att möjliggöra att fler reaktorer byggs bör det skapas förutsättningar för marknadens aktörer att investera i ny kärnkraft. Havs- och vattenmyndigheten anser att ett tidigt besked om avvägningen av 3 kap. och 4 kap. miljöbalken hade varit mer ändamålsenligt om resultatet av den prövningen skulle vara bindande för den efterföljande tillståndsprövningen. Så är inte fallet nu vilket framgår av 12 § i den föreslagna lagen om regeringens godkännande av kärntekniska anläggningar. Där framgår bland annat att planen ska ange vilka allmänna intressen enligt 3 och 4 kap. miljöbalken som kan påverkas av uppförandet och driften av anläggningar som omfattas av planen och hur hänsyn *kan* tas till dessa intressen.

Flera statliga utredningar har lämnat förslag på förändringar bland annat av regelverket i 3 kap. och 4 kap. miljöbalken. Här kan nämnas *Vindkraft i havet - En övergång till ett auktionssystem* (SOU 2024:89) samt nu nyligen *Tidigt besked om lämplig användning av mark och vatten* (SOU 2025:88). Båda dessa betänkanden lämnar förslag om ändringar med syfte att möjliggöra tidiga principiellt bindande besked om avvägningen mellan olika statliga markanvändningsintressen. Havs- och vattenmyndigheten har i huvudsak tillstyrkt förslagen.

Havs- och vattenmyndigheten anser att det är betydelsefullt att kommande reformer övervägs i ett större sammanhang där en samlad avvägning av olika nationella planeringsbestämmelser kan göras. Regeringen har nu i utkastet uppmärksammat alternativa förslag i andra utredningar men anför att när det gäller kärntekniska anläggningar är det angeläget att införa en möjlighet till ett tidigt besked så snart som möjligt. Havs- och vattenmyndigheten anser allt sammantaget att de föreslagna bestämmelserna nu kan tillstyrkas men att ytterligare överväganden är relevanta framgent för att skapa stringenta bestämmelser även för annan större samhällsviktig verksamhet. Myndigheten ser det som angeläget att regeringen gör en samlad bedömning av de förslag som rör hantering av allmänna intressen i prövning och planläggning för att undvika en fragmenterad framtida lagstiftning.

Detaljerade synpunkter

Bedömning av påverkan på miljökvalitetsnormer

Av utkastet framgår att en bedömning av påverkan på miljökvalitetsnormerna för vatten på den plats där den nya anläggningen planeras kommer att ingå i den strategiska miljöbedömning som sker i samband med att regeringen ska anta en plan för att uppföra och driva en kärnteknisk anläggning.

Havs- och vattenmyndigheten anser att detta är en godtagbar ordning givet att syftet med planen är att vara övergripande och att planen inte heller ska avgöra sådana miljöfrågor som behöver prövas samlat och slutligt vid ett tillfälle. Det får därmed förutsättas att den slutliga bedömningen av om verksamheten är tillåtlig enligt bestämmelserna i 5 kap. 4 § miljöbalken sker i samband med prövningen för tillstånd i mark- och miljödomstolen.

Förlängning av giltighetstid för planen

Av 17 § i den föreslagna lagen om regeringens godkännande av kärntekniska anläggningar framgår att regeringen på begäran av den som har ansökt om godkännande av en kärnteknisk anläggning får besluta att förlänga giltighetstiden för en plan för kärntekniska anläggningar med fem år i taget.

Havs- och vattenmyndigheten anser att det är rimligt att det finns en möjlighet att förlänga giltighetstiden eftersom en projektering av ny kärnkraft rimligen tar lång tid. Det är dock angeläget att en ansökan om förlängning också innehåller aktualiserade uppgifter om olika typer av påverkan som har prövats i det tidigare planbeslutet. Här kan särskilt nämnas den påverkan på vattenmiljö och miljö kvalitetsnormer som ska beskrivas i den strategiska miljöbedömningen till planen. Den föreslagna bestämmelsen om förlängning är inte begränsad, vilket innebär att planen i princip kan förlängas i flera omgångar till en sammantaget lång tidsperiod. Det kan godtas under förutsättningen att underlaget för förlängningen är fullgott. Havs- och vattenmyndigheten anser att det kan övervägas om det bör införas ytterligare bestämmelser om vad en ansökan om förlängning ska innehålla.

Hur den strategiska miljöbedömningen ska tas fram

Av 13 § andra stycket i den föreslagna lagen om regeringens godkännande av kärntekniska anläggningar framgår att regeringen får i det enskilda fallet besluta att delar av den strategiska miljöbedömningen ska genomföras av en myndighet. Av utkastet framgår att Naturvårdsverket kan vara aktuell för uppdraget. Även Havs- och vattenmyndigheten skulle bedömningsvis kunna vara relevant för att delta i eller leda arbetet med att ta fram hela eller delar av miljöbedömningen.

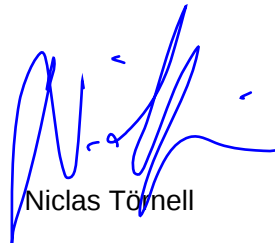
Havs- och vattenmyndigheten vill i sammanhanget uppmärksamma den talerätt som framgår av 22 kap. 6 § miljöbalken. Naturvårdsverket, Havs- och vattenmyndigheten, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap och länsstyrelsen ska, när det behövs, föra talan i mål enligt miljöbalken för att tillvarata miljöintressen och andra allmänna intressen.

Havs- och vattenmyndigheten anser att det behöver förtydligas, om den myndighet som får i uppdrag av regeringen att ta fram en strategisk miljöbedömning enligt 6 kap miljöbalken, också kan delta i den efterkommande prövningen enligt 22 kap 6 § miljöbalken. Det kan antas att de tjänstemän som besitter kompetens kring kärntekniska anläggningar och är delaktiga i framtagandet av den strategiska miljöbedömningen delvis kan vara desamma som deltar i prövningen i mark- och miljödomstol. Det är angeläget att myndigheternas olika uppdrag kan bedrivas parallellt utan risk för jäv.

Beslut om detta yttrande har fattats av generaldirektören Anna Ledin efter föredragning av avdelningschefen Niclas Törnell. I den slutliga handläggningen av ärendet har även enhetschefen Johan Stål, utredaren Theres Söderberg och verksjuristen Martin Jansson medverkat.

Anna Ledin

Niclas Törnell

Kopia till:

kn.cks.remisser@regeringskansliet.se